

U priručniku ima tu i tamo ponavljanja, što ne umanjuje njegovu stvarnu vrijednost. Mjestimično nepodudaranje termina s terminologijom arhivistike i pozitivnih popisa (npr.: arhiv — registratura, spisi — pošta, rukovalac registrature — registrator) neće onemogućiti razumijevanje teksta, jer autor daje objašnjenje najčešće upotrebljivanih pojmova i izraza.

Za brzo snalaženje i praktičnu upotrebu priručnika dobro će doći kratki pregled cijele materije obrađene u priručniku. Ovaj pregled predstavlja sažete izvratke bitnih dijelova pojedinih poglavlja. Čitaocima koji se žele pitanjima registrature pobliže baviti poslužit će popis domaće i strane literature na kraju priručnika.

S. Bačić

MITTEILUNGEN DES OBERÖSTERREICHISCHEN LANDESARCHIVS,

Linz, 1964, 8

Svrha časopisa označena je na koricama ovako: »obrada cjelokupne povijesti Gornje Austrije, pomoćnih historijskih nauka i arhivistike«, a on se štampa u »neobaveznim razmacima«. Podnaslov je »Prilozi za pravnu, državnu i ekonomsku povijest«. Ovaj je broj posvećen profesoru Alfredu Hofmannu povodom 60. rođendana i obuhvaća 561 stranicu. Evo nekih pojedinosti o važnijim člancima. K. Holter piše kako je oko g. 777. osnovan Kremsmünster, a izlaganje dopunjuje osvrtom na historijat naseljavanja centralnog dijela Gornje Austrije. Solidna bibliografska dokumentacija prati sve napise u »Mitteilungen«, pa tako i njegov. Vlastiti ili reproducirani podaci važni su i za historičare naših teritorija ili naroda. Tako se na str. 54. spominju Iliri i Slaveni kao mogući uzor za genetički odnos hidronima i toponima *Krems*, a komentirane su i slavenske naseobine kod Dietacha i Sierninga. Biskupa Pilgrima od Passaua kao krivotvoritelja isprava krajem X stoljeća opisao je H. Fichtenau. Za poznavanje pravno-imovinskih odnosa do XIII stoljeća zanimljiv je prilog A. Zaunera »Kraljevsko-vojvodsko dobro u Gornjoj Austriji«, gdje opet imamo posla sa krivotvorenim diplomama. G. Berthold i H. Pfeiler objašnjavaju koju kategoriju podložnika nalazimo u izvorima pod nazivom *ministerialis* za područje Traungaua u XI i XII stoljeću, uspoređujući ministerijale s drugim dvjema standardnim vrstama podložnika, *miles* i *familiaris*. Originale papinskih isprava od 1198. do 1417. u gornjoaustrijskim arhivima nalazimo popisane u članku H. Paulharta, koji ne predstavlja samo neku usputnu bilješku, nego se uključuje u akciju evropskih razmjera za izradu kartoteke svih papinskih isprava navedenog perioda. Ni austrijskim gradovima u XV stoljeću nije bilo svejedno, hoće li se za obranu granice odrediti namet razmjerno prema vrijednosti posjeda ili godišnjem prihodu, kako utvrđuje K. Gutkar. Za poznavanje historije anabaptista u Austriji interesantan je prilog Grete Mecenseffy o procesu protiv njih u Steyru g. 1527. Genealogija je zastupana radom W. Goldingera »Austrija u Hübnerovoj »Bibliotheca genealogica« iz g. 1729«. Uvod Hillbrandova prikaza »Gornja Austrija u Sparrovom »Atlasu Dunava« zanimat će i ponekog našeg specijaliziranog historičara, jer je riječ o crtežima Dunava i važnijih pritoka od Ulma do Vidina iz g. 1751. Kolorirane slike brodova na Dunavu g. 1773. spominju se na str. 314 (G. Grüll o sabiraču Krackowizeru). Biografija E. Bacha, namjesnika Kranjske i brata zloglasnog ministra unutrašnjih poslova obogaćena je priloziima F. Waltera. Jedan detalj iz austrijsko-talijanskih razmirica oko Tirola g. 1907. ilustrirao je H. Kramer. M. Mitterauer prikazuje važnost podataka iz carinskog reda iz Raffelstetena za izučavanje ekonomske historije u razdoblju oko g. 900. Gornjoaustrijski urbari oko g. 1250. iskorišteni su u Miesovoj i Vorbergovoj analizi strukture tadašnjeg i tamošnjeg posjeda. Mnogo tretirani prijelaz s robne na novčanu rentu, spe-

cijalno u Schaunbergu pomoću pravne formule *Burgrecht (ius civile)* obrađuje O. Hageneder.

Opširnu i dokumentiranu informaciju, kako se Gornja Austrija snabdijevala ribom, dugujemo G. Wachi. Historijatom obrta bave se F. Posch i A. Mosser: prvi kovačima kosa, a drugi drvorezbarima. Grof Filip Sinzendorf upozoravao je Josipa II na ekonomsko značenje Kranjske i Trsta; to saznajemo iz članka G. Otrube o trgovini u austrijskim nasljednim zemljama 1786. H. L. Mikoletzky predstavlja se ovaj put zanimljivim radom o zajmovima, što su ih austrijski carevi uzimali u Švicarskoj. F. Tremel piše o trgovini između Gornje Austrije i zemalja južno od nje u prvoj polovici XIX stol., a A. Brusatti o tadašnjem rudarstvu i rudarskom zakonodavstvu u Austriji, sa dosta napomena o rudnicima u našim krajevima.

I. Filipović

ARCHIVA ECCLESIAE. Città del Vaticano, 1958—1964, I-VII.

God. 1956. osnovano je u Rimu, uz Vatikanski arhiv, Društvo crkvenih arhivista (Associazione Archivistica Ecclesiastica presso l'archivio segreto Vaticano — Città del Vaticano). Svrha je društva unaprijediti arhivsku službu kod raznih crkvenih arhiva: biskupskih, kaptolskih, župskih i samostanskih. Zbog te svrhe društvo potiče i preporučuje osnivanje kraćih arhivskih tečajeva i arhivskih škola da bi se što veći broj mlađih ljudi stručno osposobio za vršenje arhivske službe pri crkvenim arhivima. Kao najpreča zadaća postavlja se: srediti i popisati i graditi arhiva i tako je učiniti pristupačnom za znanstveno istraživanje. Društvo održaje svake godine četverodnevne sastanke na kojima se raspravlja o svim pitanjima suvremene arhivske službe i napose o problemima koji mogu zanimati crkvene arhiviste. O tim sastancima opširno izvješćuje glasilo društva — *Archiva Ecclesiae*. To je talijanski crkveni arhivski časopis koji je počeo izlaziti g. 1958. Do sada su izašla tri sveska i dva dvosveska. Ovdje se kanimo osvrnuti na te do sada izašle sveske i dvosveske.

Anno I — 1958.

U ovom se svesku govori o tome kako je došlo do osnutka Društva crkvenih arhivista. Zatim je štampan statut Društva. Iza toga se iznosi kronika Društva g. 1956 — 1957.

Opširno je prikazan prvi sastanak Društva crkvenih arhivista u Rimu od 5. do 8. studenoga 1957. Na sastanku se skupilo oko 200 arhivista i historika iz cijele Italije. Kard. Angelo Roncalli govorio je o brizi Crkve za svoje arhive u prošlosti i sadašnjosti. Mons. Giusti ocrtao je zadaću i odgovornost arhivista. Prof. Battelli prikazao je popise dokumenata u talijanskim crkvenim arhivima. Ambrozije Palestra raspravljao je o problemima sređivanja i konzerviranja dokumenata. Prof. Pratesi opisao je popise dokumenata Papine kurije od g. 1198—1417. Prof. Battelli govorio je napose o arhivima i povijesnom istraživanju. Ausgario Faller iznio je svoje misli o dokumentaciji koja upotpunjuje crkvene arhive. Velik je dio učesnika živo sudjelovao u diskusiji što se sve može vidjeti iz štampanoga zapisnika. Učesnici su prigodom sastanka pohodili rimske arhive.

Anno II — 1959.

U ovom je svesku prikazana kronika Društva g. 1958—1959, zatim razni sastanci arhivista u Italiji i u svijetu.

Napose i opširno opisan je drugi sastanak talijanskih crkvenih arhivista u Milanu od 8-12. rujna 1958. Sastanak je otvorio kard. Tisserant. Uvodno je predavanje održao Achille Marazza, šef uprave za održanje milanske katedrale. Ostala su predavanja držali: Ivan Montini, milanski nadbiskup i počasni pred-